

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Циган Р.М., Дідур С.В., Назаренко К.І. Особливості організації обліку виробничих запасів та їх оцінка в системі бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6706>.
3. Рязанова Н.О. Бухгалтерський облік: навчально-методичний посібник. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 287 с.
4. Васьковська К.О., Недільська Н.В., Рагуліна І.І., Руснак О.В., Сьомик М.І. Особливості методів оцінки вибуття запасів з урахуванням специфіки діяльності як окремий елемент облікової політики підприємства. *Food Industry Economics*. 2023. Т. 15, № 1. <https://doi.org/10.15673/fie.v15i1.2666>.

Манейло С. В., канд. екон. наук Гвініашвілі Т. З.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ**

Мета сучасних підприємств полягає не лише у виробництві якісної продукції, а й у створенні власної конкурентоспроможності на ринку. Важливою складовою цього процесу є формування собівартості, яка визначає ефективність виробничих процесів. Актуальність даного дослідження визначається необхідністю оптимізації собівартості продукції для забезпечення стабільності підприємства та зниження витрат. У цьому контексті важливо розглядати шляхи зниження собівартості як стратегічний крок у забезпеченні ефективного функціонування підприємства та його успішного конкурування.

Собівартість продукції представляє собою суму витрат, пов'язаних із виробництвом конкретного товару. Розрахунок цих витрат відомий як калькулювання собівартості, а відповідний бухгалтерський документ – калькуляція. На великих підприємствах такі розрахунки часто виконують економісти, але в усьому цьому процесі відповідальний бухгалтер, який обліковує виробництво.

Незважаючи на свою простоту, собівартість – це складний та змінний показник. Застосовуючи різні правила, можна отримати різні значення собівартості. Наприклад, методи калькулювання, списання запасів, розподіл загально-виробничих витрат, визначення постійних та змінних витрат, амортизації основних засобів, розподіл транспортно-заготівельних витрат і стандарти

бухгалтерського обліку можуть впливати на собівартість. Крім того, можуть застосовуватися власні правила, що призводить до управлінської собівартості, основаної на змінних витратах [1]. Витрати в бізнесі можна розділити на два типи: змінні та фіксовані. Змінні затрати змінюються з обсягом виробництва чи продажів, тоді як фіксовані залишаються сталими. Розуміння цих типів затрат важливо для оптимізації та контролю витрат. Наприклад, якщо ви помічаєте, що змінні затрати ростуть разом з виробництвом, можливо варто переглянути контракти з постачальниками.

Аналіз CVP допомагає з'ясувати зв'язок між затратами, обсягом виробництва та прибутком. Визначаючи точку безбитковості та маржу внеску, можна визначити необхідний рівень продажів для покриття всіх витрат і отримання прибутку. Цей аналіз впливає на прийняття рішень, таких як стратегії ціноутворення та можливості зниження витрат. Витрати на основі діяльності (ABC) дозволяють призначити витрати на конкретні дії чи процеси, що дозволяє виявити справжні витратні фактори та приймати обґрунтовані рішення. Наприклад, якщо аналіз ABC показує великі витрати через складні виробничі процеси, можна розглянути оптимізацію операцій чи альтернативні методи виробництва. Стратегії зниження витрат можуть включати укладання угод з постачальниками, підвищення ефективності через реінжиніринг процесів або впровадження технологічних рішень для автоматизації. Наприклад, роздрібна компанія може домовитися про нижчі ціни з постачальниками або консолидувати замовлення.

Моніторинг ключових факторів витрат допомагає вирішувати проблеми та відхилення від очікуваної ефективності. Наприклад, якщо витрати на робочу силу зростають через текучість кадрів, можна впровадити стратегії для поліпшення утримання співробітників, такі як конкурентоспроможна зарплата чи навчальні програми [2]. Формування собівартості виробництва продукції на підприємстві вимагає комплексного підходу до управління робочим капіталом, зокрема запасами. У цьому контексті розглядаються проблеми, такі як завищена закупівельна вартість, великі витрати на зберігання, неоптимальний обсяг складів та проблеми управління запасами.

Одним із ключових аспектів є оптимізація закупівель, включаючи створення точок контролю за закупівельними цінами, моніторинг ринкових пропозицій та

внутрішній аудит постачальників. Подальші кроки передбачають упорядкування складських витрат, зменшення площі зберігання та оптимізацію обсягів закупівель, виробництва і збуту. Застосування методу ABC для ефективного управління запасами, включаючи визначення нормативів та періодичне оновлення переліків неліквідних товарів, також є важливим кроком.

Додатково, рекомендується впровадження ефективного обліку і оприбуткування запасів з використанням програмного забезпечення, а також постійна інвентаризація для уникнення втрат та зловживань. Усі ці заходи спрямовані на оптимізацію управління робочим капіталом та зменшення собівартості виробництва продукції [3].

У висновку можна зазначити, що формування собівартості є ключовим аспектом ефективного управління підприємством у сучасних умовах конкуренції на ринку. Дослідження розкриває складність і мінливість собівартості, визначає різні методи її розрахунку та підкреслює важливість стратегій зниження витрат. Аналіз CVP та ABC дозволяє зрозуміти зв'язок між затратами, виробництвом та прибутком, що впливає на прийняття обґрунтованих рішень. Оптимізація закупівель, управління запасами та ефективний облік важливі для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємства. Впровадження комплексу заходів рекомендується для оптимізації управління робочим капіталом та зменшення собівартості виробництва, що сприятиме покращенню фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Алещенко В.І. Стратегічне управління як елемент організаційно-економічного механізму забезпечення економічної стійкості підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 12. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.12.30>.
2. Гринько Т.В., Настиченко Ю.В. Теоретичні засади стратегічного управління людським капіталом підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 176. С. 53-58.
3. Дивнич О.Д., Демиденко Л.М. Інноваційні напрями зниження собівартості виробництва продукції рослинництва. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 435-441.
4. Остапенко О.М. Шляхи зниження собівартості продукції в сучасних умовах господарювання авіаційних підприємств в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 12, Ч. 2. 2017. С. 56-59.